

Svar på Antero Eerolas och 20 andra ledamöters motion om att satsa på vården av demenssjuka äldre som en del av beredningen av social- och hälsovårdsdistrikten

VD/10678/00.02.00.03/2021

TA/ML-L/PN-M/ST/JT/EA/KW

Antero Eerola och 20 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Antalet äldre invånare växer kraftigt i Vanda. Trots att en stor del av de äldre är i god form också i hög ålder innebär den växande mängden äldre också att servicebehovet ökar.

Tyvärr har inte serviceresurserna, dvs. antalet anställda och finansieringen, ökat i samma mån. Detta gäller särskilt vården av och omsorgen om människor som lider av en demenssjukdom.

Enligt uppgifter i offentligheten (Vantaan Sanomat 13.10 och 23.10.2021) ser det ut som att Vanda inte har tillräckligt med resurser för att bedöma funktionsförmågan och vårdbehovet hos demenssjuka som bor i sitt eget hem.

Vanda har inte heller tillräckligt med platser för demenssjuka inom det effektiverade serviceboendet. Direktören för äldre- och handikappservicen Minna Lahnalampi-Lahtinen har i offentligheten berättat att över 150 äldre stod i kö till vårdplatserna i oktober. En plats kan ordnas åt ca 30 personer i månaden. Således är köerna potentiellt upp till fem månader långa.

Otillräcklig vård och omsorg äventyrar också säkerheten för demenssjuka äldre. Enligt polisen försvinner 3000–4000 demenssjuka varje år i Finland. Verksamhetsområdet för polisen i östra Nyland, dit också Vanda hör, får årligen ca 400 anmälningar om försvunna personer. Oftast hittas den försvunna äldre, men ibland får försvinnandena en tråkig utgång.

I Vanda godkänner fullmäktige i år den sista budgeten för social- och hälsovårdsväsendet. Efter det överförs tjänsterna till Vandas och Kervos välfärdsområde. Beredningen av området pågår dock som bäst. I beredningen ska särskild uppmärksamhet ägnas åt de tjänster som behövs för vården i anslutning till demenssjukdomar.

Utgående från ovanstående lämnar vi undertecknade ledamöter en motion med följande innehåll:

* Som en del av beredningen av välfärdsområdet gör social- och hälsovårdsväsendet i Vanda särskilda satsningar på bedömningen av funktionsförmågan och vårdbehovet hos demenssjuka äldre, stödet för boende i hemmet, vården och platserna inom det effektiverade serviceboendet.”

Stadsfullmäktige 25.10.2021 § 17

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för social- och hälsovård konstaterar följande i sitt svar:

Vanda hör till de städer i Finland där befolkningen åldras snabbast. Andelen personer över 75 år av befolkningen beräknas öka till närmare 8000 invånare före utgången av år 2030, vilket betyder en ökning på cirka 50 %. Andelen personer över 85 år förutspås på motsvarande sätt öka till 70 % före utgången av år 2030. Förekomsten av demenssjukdomar ökar då befolkningen åldras. För personer över 75–84 år har förekomsten beräknats vara 12,5 % och för personer över 85 år 36,3 %.

Servicekedjan för personer med demenssjukdom och stöd för boende i hemmet

På mottagningsbesök vid hälsostationerna beaktar man aktivt möjligheten att äldre personer kan lida av någon demenssjukdom. Om man misstänker en eventuell demenssjukdom gör man de undersökningar som behövs. Personalens kompetens utvecklas och upprätthålls kontinuerligt.

Vandas servicekedja för personer med en demenssjukdom styr stödjandet av demenssjuka i Vanda. En regelbunden uppföljning och stödjande av demensfamiljer sker efter ställd diagnos vid klienthandledningsenheten för äldre. För klienten utses en egen kontaktperson vid klienthandledningsenheten som svarar för uppföljningen. Demenssjuka Vandabors behov av service bedöms vid regelbundna möten, boendet i hemmet stöds genom handledning och genom inledning och koordinering av den service som behövs. Servicehandledarna konsulterar hälsostationens husläkare i medicineringsfrågor eller i svåra situationer den geriatriska mottagningens geriatriker. En demenssjuk klient och hens närstående fortsätter att vara klienthandledningens klienter tills klienten eventuellt överförs i regelbunden hemvård eller effektiverat serviceboende. Då övergår uppföljningsansvaret för den demenssjuka klienten till den egenvårdare som känner klienten bäst inom den regelbundna servicen.

Klienthandledningen har för närvarande sex servicehandledare för demensfamiljer och de ytterligare två servicehandledarvakanser som man fått för år 2022 riktas till servicehandledningen av demenssjuka Vandabor. Det stöd som servicehandledarna för demensfamiljer ger riktas till demenssjuka personer som behöver särskilt stöd och deras närstående. De övriga servicehandledarna inom klienthandledningen stöder också demenssjuka klienter och deras närstående. I familjerna inom närståendevården finns många demenssjuka personer.

Utöver klienthandledningen stöds demenssjuka Vandabors boende i hemmet av hela servicepaletten för äldre personer, t. ex. den rehabiliterande dagverksamheten, hemvården, rehabiliteringen i hemmet, de stödtjänster som stöder boende i hemmet samt den kortvariga boendeservicen dygnet runt. Utöver de tjänster som ordnas av staden hänvisar klienthandledningen demenssjuka klienter och deras närstående till olika organisationsaktörers tjänster, som till exempel Muistiluotsitoiminta eller evenemang som ordnas av Minnesförbundet.

Den ökande andelen demenssjuka bland klienterna har uppmärksammats och behovet att utveckla servicen fastställts särskilt inom hemvården, där människan och ökad trygghet när det gäller boende i hemmet lyfts fram vid utvecklingen av verksamheten. I utvecklingen av hemvården satsar man också på att stärka den sektorsövergripande kompetensen genom att i framtiden rekrytera också fysioterapeuter och geronomer till hemvården, genom vilkas kunnande man bättre kan svara på de särskilda behov som demenssjuka personer har. Helheten när det gäller hemvården för demenssjuka planeras alltid

individuellt i enlighet med klientens behov och servicen kan vid behov produceras hem till klienten dygnet runt. Beredningen av upphandlingen av hemvård pågår inom serviceområdet för äldre och handikappservicen. Den egna serviceproduktionen kompletteras med köpta tjänster och på det sättet kan man bättre svara på klienternas servicebehov. Att ordna natthemvård också för området Kervo ingår i välfärdsområdesberedningen och utvecklingsarbetet.

Vanda stad har fått statsunderstöd för att utveckla de tjänster som i framtiden stöder boendet i hemmet i Vanda och Kervo. I utvecklingsprojektet kommer det att utarbetas en servicebeskrivning för distanstjänster som stöder boendet i hemmet, en verksamhetsmodell och ett förslag om att etablera verksamheten. En ny tjänst som genomförs som pilotprojekt är distanshemvården. Med hjälp av den teknologi som används i projektet kan man också erbjuda demenssjuka en mångsidig rehabiliterande och trygg verksamhet som stöder boendet i hemmet. Trygghetsteknologi utnyttjas redan nu så att den ökar tryggheten i hemmet för demenssjuka, bl. a. som en trygghetsservice, som också möjliggör tilläggsanordningar av olika slag (bl. a. spisvakt, dörrlarm).

Sjukhustjänster som förs till hemmet dvs. ett hemsjukhus och verksamhetsmodellen med ett mobilt sjukhus (LiiSa)

Sjukhustjänster som förs till hemmet är ett av Vanda sjukhus viktigaste sätt att försöka svara på det ökande servicebehovet. Syftet är att främja vård på sjukhusnivå i patienternas egen livsmiljö, påskynda inledningen av vården, påskynda utskrivningen från sjukhuset och återhämtningen och särskilt när det gäller äldre minska de risker som är förknippade med förflyttningen för vård vid en annan enhet.

Hemsjukhuset erbjuder vård på sjukhusnivå för Vandabor som bor hemma, med undantag för barn. Servicen omfattar huvudsakligen palliativ vård, vård i livets slutskede och vård av infektioner. Hemsjukhuset förverkligar bland annat medicinbehandling som ges på annat sätt än via munnen, näringsintag, vätskeintag, administration av blodpreparat och behandling med lokalt negativt tryck.

I utvecklingen av vården i akutvårdssituationer har man förbättrat förmågan att lösa sådana överraskande och akuta situationer hos äldre personer som bor hemma, där vården inte kräver att man kommer till sjukhuset och stannar där. En standardisering av verksamheten, stärkande av kompetensen, ökade möjligheter till konsultation, mobila tjänster och stödjande av närståendevårdarna ökar möjligheterna att lösa jourproblem när det gäller äldre, på rätt plats och i rätt tid.

Genom det mobila sjukhuset har beredskapen i jourssituationer förbättrats och en större del av dessa situationer kan skötas hemma och vid enheter för specialboende. Sjukskötaren i det mobila sjukhuset LiiSa har med sig bland annat undersökningsutrustning och mediciner, och med hjälp av utrustning för snabbdiagnostik kan sjukskötaren mäta bland annat infektionsvärden och blodsocker hemma hos klienten. Sjukskötaren konsulterar vid behov en läkare och klienten förs alltid vid behov i sjukhusvård.

Geriatriska polikliniken, utveckling av verksamheten

Vanda sjukhus har en geriatrisk mottagning som svarar för undersökningar, diagnostik och inledning av vården när det gäller Vandabor över 70 år med minnesproblem. Den geriatriska mottagningen verkar som en remisspoliklinik, dvs. man kommer oftast till mottagningen genom remiss från en läkare på hälsostationen. Uppföljningen av vården av demenssjuka sker på hälsostationerna i enlighet med Vandas vårdkedja för demenssjukdomar och på initiativ av servicehandledarna för demensfamiljer inom klienthandledningen. Läkarna och skötarna vid den geriatriska mottagningen ger konsultationshjälp till olika vårdinstanser, också i de senare skedena av en demenssjukdom.

Den åldrande befolkningen och ökningen i antalet demenssjuka ökar också servicebehovet och har medfört ett behov av att utveckla verksamheten. Utvecklingen av verksamheten vid den geriatrika mottagningen och Vanda sjukhus dagsjukhus till en gemensam geriatrik poliklinik har varit aktuell redan under några års tid. Målsättningen är att utvidga bedömningen och stödjandet av äldre Vandabors funktionsförmåga till att också gälla andra geriatrika utmaningar och sjukdomsgrupper utöver minnessjukdomarna. Utgående från en övergripande och mångprofessionell geriatrik helhetsbedömning kan stöd- och rehabiliteringsåtgärder riktas och äldre personer stödjäs i boendet i hemmet. Den geriatrika polikliniken kommer i svåra situationer att fungera som en kompletterande verksamhet till hälsostationsmottagningen på basnivå samt utgöra ett geriatrikt kompetenscenter och ge konsultationsstöd, handledning och utbildning till andra aktörer. Specialfrågor i vården av demenssjukdomar kommer också i fortsättningen att vara huvudmålgruppen för den geriatrika polikliniken.

Rehabiliterings- och bedömningsenheter samt effektiviserat serviceboende

Demenssjuka personers funktionsförmåga och närståendevårdarnas ork stöds vid bedömnings- och rehabiliteringsenheter för specialboende inom äldre och handikappservicen genom planerade korta vårdperioder. Vid dessa enheter följs klienternas mående upp av en mångprofessionell arbetsgrupp som också sköter klienterna rehabilitering. Vid behov samarbetar enheten med hemvården och/eller husläkaren.

Effektiverat serviceboende ordnas när klienten i fråga inte heller med omfattande service och stödåtgärder längre klarar sig i hemmet, då blir serviceenheten personens hem för den resterande delen av livet. För närvarande omfattas cirka 1260 klienter av servicen. Det årliga tilläggsbehovet uppskattas till cirka 70 platser. Servicen ordnas både som stadens egen serviceverksamhet (29 %) och genom att köpa tjänster av privata serviceproducenter (71 %). Vid enheterna för effektiviserat serviceboende finns många personer som lider av någon demenssjukdom, personalen är mångprofessionell och van att ge service åt demenssjuka personer.

Strategiskt ordnande av tjänster i välfärdsområdet

Kommunens – i framtiden välfärdsområdets – uppgift är att ordna social- och hälsovårdstjänster för de invånare som behöver social- och hälsovårdstjänster och sörja för tillgången på dem och serviceproduktionens tillräcklighet. Kommunen kan antingen själv producera tjänsterna eller köpa dem av andra kommuner, organisationer och privata serviceproducenter. En viktig sak i arbetet med beredningen av välfärdsområdet har också varit det förberedande arbetet inför utarbetandet av en strategi för ordnandet av servicen, att skapa ramar för att garantera effektiva och ansvarsfulla upphandlingar samt utforma ett analysunderlag för en optimal helhet för produktionssätten. Vid beredningen beaktas behovet av tillräcklig upphandlingskompetens och delaktiggörandet av serviceanvändare och andra intressegrupper. Strategiskt ordnande av tjänster betyder att det före upphandlingen görs en bedömning av det verkliga behovet av upphandlingen och vilket förhållande mellan olika organisationssätt som är det mest optimala med tanke på tillgången och tillräckligheten på service i framtiden.

Genom kvalitetsövervakning garanteras att servicen ordnas effektivt. Vid övervakningen på individnivå görs en kontroll av hur servicen förverkligas för en enskild klient och servicens kvalitet. På detta sätt ser man till att den service klienten får enligt sitt behov förverkligas som man kommit överens om. Särskilt stor roll spelar den egna kontaktpersonen och övervakningen när en person, till exempel på grund av en

demenssjukdom, inte själv har förmågan att samordna sin servicehelhet och/eller kvaliteten på den service som hen får. Genom övervakningen på enhetsnivå tryggas kvaliteten på den verksamhet som de serviceproducerande enheterna producerar och möjliggörs en utveckling av serviceverksamheten samt en jämförelse mellan olika enheters verksamhet och kostnader över hela linjen – både för den egna och den köpta verksamhetens del, eftersom samma kvalitetskrav gäller för båda och båda har en enhetlig servicebeskrivning. Vid övervakningen av producentnivån ligger fokus på den stora bilden och övervakningsuppgiften kan gälla en eller flera tjänster.

Inom välfärdsområdet fastställs ett mångprofessionellt arbetsgrepp, för att det ska vara möjligt att i ett allt tidigare skede hänvisa demenssjuka personer och deras anhöriga till att omfattas av servicen. Tillgången till information och samarbetet med olika organisationer utvecklas, så att det stöd som behövs i ett tidigt skede av sjukdomen når invånarna i välfärdsområdet. Den psykiska hälsan och stärkandet av rusmedelskompetensen inom hemvården har fastställts i beredningen av välfärdsområdet. Kompetensen hos de anställda inom äldre- och handikappservicen när det gäller psykisk hälsa och missbruk kommer att ökas och upprätthållandet av kunnandet planeras på lång sikt. Utmaningarna med att hitta personal och få personalen att stanna kvar gör att man också inom välfärdsområdet kontinuerligt måste söka nya lösningar och bygga upp en mer mångsidig personalstruktur, förändra verksamhetskulturen och ta i bruk ny teknologi.

Vårdkedjan för en demenssjuk person i Vanda:

http://www.socca.fi/files/5087/Muistisairaan_hoitopolku_juliste_Vantaa.pdf

Stadsstyrelsen 11.4.2022 § 18

Förslag av biträdande stadsdirektören för social- och hälsovårdsväsendet:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Antero Eerola och de 20 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och att
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 25.4.2022 § 12

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

– motion undertecknad av Antero Eerola och 20 andra ledamöter om att satsa på vården av demenssjuka äldre som en del av beredningen av social- och hälsovårdsdistrikten

Vanda

Närmare information:

Minna Lahnalampi-Lahtinen, direktör för äldre- och handikappservicen, tfn 050 312 1815

tf. direktör för hälsovårdsservicen Piia Niemi-Mustonen, tfn 050 312 1774

E-postadresserna har formen `fornamn.efternamn(at)vantaa.fi`